מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • מרץ 2012

נשים בשירות הקשר

דבר קשר"ר

קצינים, נגדים, אע"צים וחיילי חיל הקשר והתקשוב,

ב-8 במרץ מציינים מדי שנה בעולם את יום האישה הבינלאומי וזאת לאור מאבקן של פועלות הטקסטיל בארה"ב על תנאי העסקתן בשנת 1857.

כיום, נשים נמצאות בעמדות מפתח בתחומים רבים. יחד עם זאת, ישנם תחומים בהם המלאכה עוד מרובה ויש לפרוץ את "תקרת הזכוכית" ולפעול למען קידומן.

בעלון זה מצאנו לנכון להביא לכם את סיפורן המרתק של שלוש נשים אשר שירתו במערך הקשר טרם הקמת המדינה:

מירה בן ארי - האלחוטנית אשר הקריבה חייה בקרב בניצנים במלחמת העצמאות.

לובה גלר - האלחוטנית אשר שירתה את הארץ כמעט כל ימי חייה.

רות מוריץ - הקשרית אשר פעלה מתוך ה"רעות", סייעה לאחת מחניכותיה ויחד לא נותר להן אלא לשים קץ לחייהן כשהסיכוי להינצל אבד.

אין ספק שנשים אלה מעוררות השראה עבור כולנו.

בברכה,

איל זלינגר, אל"מ תא"ל
קצין קשר ותקשוב ראשי

במקרים רבים על ציר ההיסטוריה תפסו נשים חלק משמעותי וחשוב בתרומתן למערך הקשר - בארגונים ובמחתרות השונות ובסופו של דבר בצה"ל.

לאלחוטניות הייתה השפעה מכריעה על ביצוע המשימות השונות ועל מידת הצלחתן, לעיתים הן אף לקחו חלק בסיפורי גבורה ייחודיים.

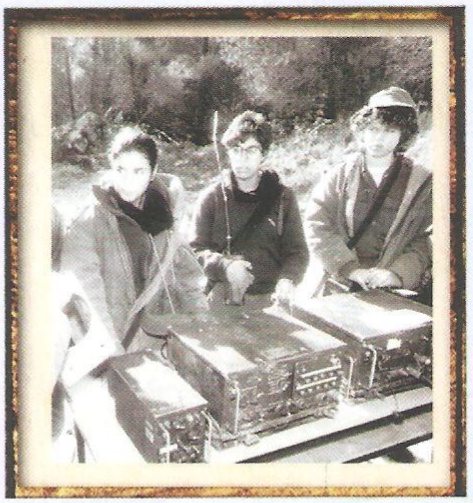

מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • מרץ 2012

מירה בן ארי (1926–1948) – האלחוטנית הגיבורה מניצנים

מירה גלסשייב, לימים בן ארי, נולדה ב-7 ביוני 1926 בברלין, בת יחידה למשפחה ציונית. בגיל 7 עלתה ארצה עם משפחתה. מירה למדה בבית ספר בתל אביב, שם הייתה תלמידה מצטיינת וספורטאית בתחום הסייף.
בנוסף, הייתה חניכה בתנועת "מכבי הצפון".
מירה הושפעה מאירועי השואה והזדהתה מאוד עם הצורך בהקמת בית לאומי בארץ ישראל.
עם התבגרותה הצטרפה לתנועות בית"ר ו"הנוער הציוני", הייתה פעילה בלח"י ואף נמנתה בין מייסדי קיבוץ ניצנים.
מירה התגייסה ל"הגנה" ונשלחה לקורס אלחוטנים. לאחר מכן שימשה כאלחוטנית של קיבוץ ניצנים, שם הכירה את בעלה – איש הפלמ"ח, אליקים. השניים נישאו בגיל 19 והיא ילדה את בנה דני.

סיפור הגבורה והנפילה

עם פרוץ מלחמת העצמאות, במאי 1948, החיים בניצנים הפכו לבלתי אפשריים. המצרים הגיעו לשערי הקיבוץ והוחלט לפנות את כל האמהות והילדים.
מירה, שקשרה גורלה למקום, הבינה את חשיבות תפקידה כאלחוטנית ובחרה להישאר עם הלוחמים – אם יחידה שהייתה צריכה להיפרד מבנה.
לאחת מחברותיה המפונות אמרה מירה: "תגידי לדני שהייתה לו אמא...". מירה הטמינה מכתב בכיס מעילו של בנה ובו כתבה לבעלה: "אין פרידה קשה מזו... אני יוצאת להילחם למען יגדל דני חופשי בארצו."

כאשר הקרב הגיע לשיאו ולא נותר עוד סיכוי, שידרה מירה את קריאת ה-S.O.S האחרונה (לא מוצפנת): "הקרב אבוד, אני משמידה את מכשיר הקשר ויוצאת להילחם, סוף."
היא יצאה יחד עם מפקדה, עם דגל לבן, לבקש הפסקת אש. כשהתקרבו אליהם שלושה קצינים מצריים, שלף אחד הקצינים אקדח וירה למוות במפקד. מירה, שנותרה לבד מול השלושה, שמאחוריהם עוד חיילים מצרים רבים, שלפה את אקדחה האישי מחולצתה וירתה בקצין המצרי והרגה אותו.
העלבון שספגו המצרים מחיילת יהודיה שהרגה קצין מצרי היה כבד מנשוא, ומירה נורתה ונהרגה במקום.
בת 22 בנופלה, 6 ביוני 1948.

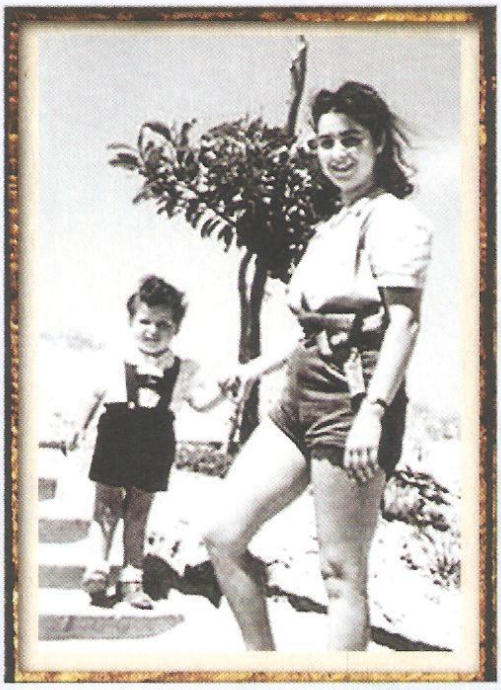

מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • מרץ 2012

לובה גלר (1921–2011) – מפרטיזנית ל"גדעונית"

לובה גלר (קרוניק) נולדה בוילנה שבליטא, שם סיימה תיכון ואף למדה היסטוריה באוניברסיטה. בשנת 1941, עם פלישת הגרמנים לליטא, החליטה לובה לברוח מזרחה, הגיעה למוסקבה והתגייסה לצבא האדום והוצבה ב"דיביזיה ה-16 הליטאית" אשר כמחצית מחייליה היו יהודים. לובה עברה קורס אלחוטנים ושירתה במפקדת הדיביזיה שלחמה בחזית אוראל וספגה אבידות קשות.

לוחמי הדיביזיה, ובהם לובה, סיימו את המלחמה בשחרור ליטא.

עם חזרתה לוילנה, גילתה לובה שאיש מבני משפחתה לא שרד, וכי אביה ואחיה נרצחו ביער זמן קצר לאחר שברחה.

לובה ה"גדעונית"

עם תום המלחמה הצטרפה לובה לארגון "הבריחה" ועסקה בהברחת פליטים יהודים בדרכם לארץ ישראל, בתחנת הגבול בין פולין לצ'כיה. שם הכירה את בעלה לעתיד, משה גלר. באפריל 1947 עלו השניים ארצה.

בהגיעה לארץ, התגייסה מיידית לפלמ"ח, התקבלה לראיון (שהתנהל בפולנית) אצל יצחק שדה ובעקבותיו הוצבה כאלחוטנית בתחנת "דפנה" בתל אביב – התחנה המרכזת של רשת "נדעון" שתכליתה הייתה לקשר בין תחנות הארגון בחו"ל, האלחוטנים באוניות ההעפלה ותחנות החוף בארץ.

מכאן הייתה דרכה קצרה מאוד לשירות בתח"ל (תחנות חוץ לארץ), שם עבדה ברציפות כמעט 40 שנה, עד שפרשה לגמלאות.

בשנת 1986 פרשה לובה מה"מוסד", אך המשיכה להתנדב במקום עבודתה.

לאחר פרישתה למדה צרפתית, יחסי ציבור ורפלקסולוגיה, וטיילה בעולם.

מתוך דברי ד"ר שולמית גלר, בתה של לובה: "עד יומה האחרון היא ניהלה רומן אהבה עם הארץ הלא פשוטה הזאת."

מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • מרץ 2012

רות מוריץ (1930–1948) – הקשרית הגיבורה מיהוד

רות מוריץ נולדה בשנת 1930 באוסטרליה ובגיל 5 עלתה יחד עם משפחתה לארץ.
רות גדלה והתחנכה בתל אביב, למדה בגימנסיה "שלווה", והייתה פעילה בתנועת "הצופים".
בגיל 15 הצטרפה לשורות האצ"ל, שם למדה קשר ועזרה ראשונה. עקב הצטרפותה לאצ"ל היא גורשה מהגימנסיה, על אף שהייתה תלמידה מצטיינת.
רות סיימה קורס מפקדים של האצ"ל, קיבלה את הכינוי "דבורה" והשתתפה בפעילויות שונות של הארגון באזור תל אביב בתפקידי פיקוד, קשר ועזרה ראשונה.
בקרב על יפו הצטיינה בהגשת עזרה ראשונה לפצועים ובו בעת שימשה גם קשרית. באותו קרב נפל חברהּ אברהם כנעני, איתו עמדה להתחתן.

סיפור נפילתה

סיפור גבורתה של רות מתרחש בכפר יהודיה (לימים יהוד) אשר נכבש ע"י האצ"ל ב-4 במאי 1948.
ב-11 ביוני 1948 יצא הלגיון הערבי במתקפת נגד, ובקרב מר פנים מול פנים נפלו מרבית הלוחמים מכוחותינו.
רות מוריץ, שהייתה אחראית על הקשר בין המטה לעמדות הלוחמים, קיבלה הוראה לסגת. אך באותם רגעים שמעה שאחת מחניכותיה, מרים אהרוני, נשארה לכודה בעמדת תצפית במרומי המסגד בכפר. רות רצה לעברה כדי להצילה, זאת לא לפני שחיבלה בציוד הקשר במטה והשמידה אותו כליל.
רות ומרים היו ללא נשק, והבינו את הצפוי להן אם ייפלו בשבי. על כן החליטו לשים קץ לחייהן בקפיצה מהמגדל.
על מעשה זה זכתה רות מוריץ ל"עיטור הקרב" של האצ"ל שהוענק לה לימים על ידי מנחם בגין.

- החודש לפני 50 שנה, מרץ 1962, מוענק "עיטור העוז" השני בחיל הקשר לסג"מ זלמן פלס (זולו), סגן קשר"ח גולני, על סלילת קווי טלפון במבצע "סנונית".
- החודש לפני 64 שנה, מרץ 1948, מפרסם שירות הקשר חוזר ראשון בנושא ביטחון קשר.
- החודש לפני 63 שנה, מרץ 1949, מתחילים שידורי הניסיון של גלי צה"ל.
- החודש לפני 60 שנה, מרץ 1952, מהנדסים בוגרי הטכניון מגיעים לראשונה לחיל הקשר.
- החודש לפני 9 שנים, מרץ 2003, הוקם אגף חדש במטה הכללי– אגף הקשר והתקשוב.